

Comparing the Students' Viewpoints about the Performance of Academic Advisors before and after of Performing the Advisors' Project; Shahrekord University of Medical Sciences

ARTICLE INFO

Article Type

Original Research

Authors

Delaram M.* MSc,
Sadeghi Gandomani H.R.¹ MSc

How to cite this article

Delaram M, Sadeghi Gandomani H.R. Comparing the Students' Viewpoints about the Performance of Academic Advisors before and after of Performing the Advisors' Project; Shahrekord University of Medical Sciences. Education Strategies in Medical Sciences. 2014;7(4):199-205.

*Midwifery Department, Nursing & Midwifery Faculty, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran

¹Nursing Department, Boroojen Nursing & Midwifery Faculty, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran

Correspondence

Address: Midwifery Department, Nursing & Midwifery Faculty, Shahrekord University of Medical Sciences, Rahmatieh, Shahrekord, Iran
Phone: +983813335648
Fax: +983813346714
masoumehdelaram@yahoo.com

Article History

Received: June 19, 2013
Accepted: August 24, 2013
ePublished: October 7, 2014

ABSTRACT

Aims The advisor is a person who is responsible for students' academic guidance and counseling with the advisor will help students to overcome educational problems. The aim of present study was to compare students' viewpoints on academic advisors performance before and after the advisors project.

Methods In this descriptive cross-sectional study, viewpoints of 244 students of Shahrekord University of Medical Sciences on academic advisors performance before and after the advisors project using a researcher-made questionnaire were compared in 2011-12 and 2012-13 first semesters. Data were analyzed with SPSS 16 by paired-T and Chi square tests.

Findings There was a significant difference between students' viewpoints on having advisor and refer to her, accepting her as a source of information, being aware of how to ask help from the advisor and question about continuing education and filing educational document before and after the project. Of the advisors performance, checking and signing the course selection form, guiding students on personal problems and review the student's academic progress, were different significantly.

Conclusion Students' viewpoints is better on having advisor and referring to her, accepting her as a source of information, being aware of how to ask help from the advisor and question about continuing education and filing educational document after the advisors project. Also, of the advisors performance, checking and signing the course selection form, guiding students on personal problems and review the student's academic progress are improved after the project.

Keywords Public Assistance; Consultants; Students, Medical; Comment

CITATION LINKS

[1] Present and desired status of student counseling in opinions of AJUMS [2] To evaluate the role of Advisor teacher in average score of shahed & Isargar students of shahid sadoughi university of medical science, 2002-2007 [3] What constitutes good academic advising? Nursing students' perceptions of academic advising [4] Improvements in medical school wellness and career counseling: A comparison of one-on-one advising to an Advisory College Program [5] The departmental advisor's effect on medical students' confidence when the advisor evaluates or recruits for their own program during the match [6] Stress and health related quality of life of Nepalese students studying in South Korea: A cross sectional study [7] The effect of counseling on the achievement of university students with dropout [8] Pharmacy education in India: Strategies for a better future [9] Student's satisfaction from academic guidance and consultation at Hamadan University of Medical Sciences [10] Educational achievement in medical students entered university between 1995 and 2003, Kerman University of Medical Sciences [11] Instructors' performance, election, duties and responsibilities from students' points of view in Semnan Medical University, 2001-02 [12] Undergraduate nursing students writing therapeutic letters to families: An educational strategy [13] Assessment of university students satisfaction from academic counseling of the tutors of Lorestan University of Medical Sciences in the second half of school year 2007-2008 [14] New Regulations Advisor [15] Duties and performance of academic advisors from the view of students of Tabriz School of Nursing and Midwifery in 2010 [16] Academic under-achievement and some related factors associated with academic satisfaction in Golestan University of Medical Sciences' students [17] A comprehensive medical student career development program improves medical student satisfaction with career planning [18] An association between paying physician-teachers for their teaching efforts and an improved educational experience for learners

مقایسه نظرات دانشجویان درباره عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور؛ دانشگاه علوم پزشکی شهپرکرد

معصومه دل آرام* MSc

گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهپرکرد، شهپرکرد، ایران

حمیدرضا صادقی گندمانی MSc

گروه پرستاری، دانشکده پرستاری بروجن، دانشگاه علوم پزشکی شهپرکرد، شهپرکرد، ایران

چکیده

اهداف: استاد مشاور عهده‌دار هدایت تحصیلی و راهنمایی دانشجویان است و مشاوره توسط وی به دانشجویان در غلبه بر مشکلات آموزشی کمک خواهد کرد. هدف مطالعه حاضر، مقایسه نظرات دانشجویان درباره عملکرد اساتید مشاور، قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور بود.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی-مقطعی، نظرات ۲۴۴ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهپرکرد در نیم‌سال اول ۹۱-۱۳۹۰ و ۹۲-۱۳۹۱ در مورد عملکرد اساتید مشاور، قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور با استفاده از پرسش‌نامه محقق‌ساخته مورد مقایسه قرار گرفت. تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS 16 و آزمون‌های T زوجی و مجذور کای انجام شد.

یافته‌ها: نظرات دانشجویان در مورد داشتن استاد مشاور و مراجعه به وی، پذیرش وی به‌عنوان منبع کسب اطلاعات، آگاهی از چگونگی کمک‌گرفتن از استاد مشاور و تشکیل پرونده تحصیلی و سؤال در مورد ادامه تحصیل، قبل و پس از طرح، تفاوت معنی‌داری داشت. کنترل و امضای فرم انتخاب واحد، راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی و نقد و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجو، مواردی از عملکرد اساتید مشاور بودند که تفاوت معنی‌دار داشتند.

نتیجه‌گیری: نظرات دانشجویان پس از اجرای طرح در مورد داشتن استاد مشاور و مراجعه به وی، پذیرش وی به‌عنوان منبع کسب اطلاعات، آگاهی از چگونگی کمک‌گرفتن از او و تشکیل پرونده تحصیلی و سؤال در مورد ادامه تحصیل وضعیت بهتری دارد. همچنین کنترل و امضای فرم انتخاب واحد، راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی و نقد و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجو، مواردی از عملکرد اساتید هستند که پس از اجرای طرح بهبود یافته‌اند.

کلیدواژه‌ها: دستیاری عمومی، مشاورین، دانشجویان پزشکی، نظر

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۳/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۰۶/۰۲

*نویسنده مسئول: masoumehdelaram@yahoo.com

مهارت‌ها و صلاحیت‌های علمی و شغلی لازم، می‌کوشد مراجع را با روش‌های منطبق با نیازمندی‌هایش یاری کند تا بتواند بیشتر خود را بشناسد و بینشی را که به این طریق نسبت به خود کسب می‌کند در رابطه با هدف‌های معین به‌طور موثری مورد استفاده قرار دهد [۱]. راهنمایی دانشجویان به‌عنوان یکی از وظایف و مسئولیت‌های اعضای هیات علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در آیین‌نامه استخدامی اعضای هیات علمی مورد تأکید قرار گرفته و در این راستا استاد مشاور عهده‌دار هدایت تحصیلی و راهنمایی دانشجویان در زمینه مشکلات فردی، خانوادگی، عاطفی و اجتماعی است [۱]. مشاوره و راهنمایی دانشجویان یکی از مهم‌ترین راهبردهای پیشگیری در دانشگاه‌ها است که ضمن آموزش شیوه‌های تصمیم‌گیری درست و نحوه مواجهه با رویدادهای زندگی، به گسترش بینش، حل تعارضات درونی و رشد روابط سازنده با دیگران می‌انجامد و در نهایت موجب بازدهی و کارایی بیشتر نظام آموزشی و کاهش افت تحصیلی می‌شود [۳، ۴]. مطالعات نشان داده‌اند راهنمایی دانشجویان تأثیر مهمی در کسب خودپنداری مثبت، افزایش مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد [۵، ۶]. به‌اعتقاد شمس و همکاران، برای یک سیستم مشاوره موثر در ابتدا باید مشاوره به‌عنوان یک فعالیت اولیه و برتر در نظر گرفته شود و برای این منظور مشاورینی تربیت شوند که مسئولیت آنها تعریف شده باشد و امکانات مناسب به‌منظور دسترسی بیشتر، جوابگویی، ارزیابی و پاداش مشاوران فراهم شود [۷]. سیستم مشاوره در بعضی کشورها به‌دلیل گرفتاری‌های آموزشی، فقدان تخصص لازم، بی‌علاقگی به رفع مشکلات دانشجویان و تمام‌وقت‌نبودن استادان، نتایج درخشانی به‌بار نیاورده و چنانچه فعالیتی هم در این زمینه وجود داشته، کمک به دانشجویان در انتخاب دروس ترمیک بوده است [۸]. مطالعه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی یزد گزارش نموده است که اجرای طرح خاص استاد مشاور، در ارتقای معدل دانشجویان شاهد و ایثارگر موثر بوده و از این نظر تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان دختر و پسر و بومی و غیربومی وجود نداشته است [۲]. هزاوه‌ای و فتحی [۹] و /دهمی و همکاران [۱۰] گزارش کردند که آرایه راهنمایی و مشاوره در دانشگاه نتوانسته است جایگاه رضایت‌بخشی را برای دانشجویان فراهم کند. اما در مطالعه دیگری، عملکرد قابل قبولی از استاد مشاور توسط دانشجویان گزارش شده است [۱۱]. پژوهشی نشان داده است که از نظر بیشتر دانشجویان، نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی در اولویت قرار دارد [۱۲]. در پژوهش ربیعی و همکاران نیز ۶۸٪ دانشجویان به خدمات راهنمایی و ۴۲٪ آنها به انواع خدمات مشاوره‌ای نیاز داشته‌اند [۱۳].

باید توجه داشت که توانمندی و مهارت اساتید راهنما در آرایه خدمات مشاوره‌ای مناسب به دانشجویان در تقویت روحیه و افزایش ضریب روانی و در نهایت رضایت‌مندی بیشتر دانشجویان تأثیر

مقدمه

مشاوره و راهنمایی، یک جریان یادگیری است که از طریق رابطه بین دو نفر انجام می‌پذیرد. در این رابطه متقابل، مشاور با داشتن

مقایسه نظرات دانشجویان درباره عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور؛ دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد ۲۰۱

محرمانه ماندن اطلاعات داده شده توسط دانشجویان، پرسش نامه ها را توزیع و بلافاصله پس از تکمیل آنها را جمع آوری نمود. با توجه به اینکه سئوالات دارای گزینه های متفاوتی بودند و محاسبه یک نمره کل امکان پذیر نبود، آنالیز براساس تک تک سئوالات عملکرد صورت گرفت.

برای تجزیه و تحلیل داده ها، نرم افزار SPSS 16 و روش های آمار توصیفی (شامل میانگین آماری) و آمار استنباطی (آزمون T زوجی برای مقایسه میانگین نمرات داده شده توسط دانشجویان به عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور و مجذور کای برای مقایسه فراوانی مطلق و نسبی نظرات دانشجویان نسبت به عملکرد اساتید مشاور قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور) مورد استفاده قرار گرفت و میزان $p < 0.05$ از نظر آماری معنی دار در نظر گرفته شد.

جدول ۱) فراوانی مطلق و نسبی نظرات دانشجویان، قبل و بعد از اجرای طرح استاد مشاور در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد در نیم سال اول ۱۳۹۰-۹۱ و نیم سال اول ۹۲-۱۳۹۱ (تعداد=۲۴۴ نفر)

نظرات دانشجویان	تعداد (درصد)	سطح معنی داری
داشتن استاد مشاور		
قبل از اجرای طرح	۱۴۶ نفر (۵۹/۸٪)	< ۰/۰۰۱
بعد از اجرای طرح	۲۳۱ نفر (۹۴/۷٪)	
مراجعه به استاد مشاور برای انتخاب واحد یا مشکل تحصیلی		
قبل از اجرای طرح	۲۲۳ نفر (۹۱/۴٪)	< ۰/۰۰۱
بعد از اجرای طرح	۲۳۲ نفر (۹۵/۱٪)	
پذیرش استاد مشاور به عنوان منبع کسب اطلاعات آموزشی		
قبل از اجرای طرح	۲۴ نفر (۹/۸٪)	< ۰/۰۰۱
بعد از اجرای طرح	۳۱ نفر (۱۲/۲٪)	
آگاهی از چگونگی کمک گرفتن از استاد مشاور		
قبل از اجرای طرح	۱۹۴ نفر (۷۹/۵٪)	< ۰/۰۰۱
بعد از اجرای طرح	۲۰۸ نفر (۸۵/۲٪)	
عدم آگاهی در مورد تشکیل پرونده تحصیلی توسط استاد مشاور		
قبل از اجرای طرح	۱۴۷ نفر (۶۰/۲٪)	< ۰/۰۰۱
بعد از اجرای طرح	۱۳۰ نفر (۵۳/۳٪)	
ایجاد مشکل تحصیلی به علت راهنمایی ناکافی		
قبل از اجرای طرح	۸۱ نفر (۳۳/۲٪)	۰/۳۰
بعد از اجرای طرح	۸۲ نفر (۳۳/۶٪)	
سئوال از استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل		
قبل از اجرای طرح	۶۷ نفر (۲۷/۵٪)	۰/۰۴
بعد از اجرای طرح	۸۹ نفر (۳۶/۵٪)	
پاسخ مناسب استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل		
قبل از اجرای طرح	۴۱ نفر (۱۶/۸٪)	< ۰/۰۰۱
بعد از اجرای طرح	۵۶ نفر (۲۳٪)	

یافته ها

میانگین سنی دانشجویان $20/25 \pm 0/96$ سال و میانگین معدل آنان $15/5 \pm 1/3$ بود. از این افراد، ۱۷۰ نفر (۷۰٪) زن و ۲۲۳ نفر

بزرگاری دارد. در اکثر مطالعات انجام شده، دانشجویان نظر مثبتی نسبت به عملکرد اساتید راهنما نداشته اند. پس از ابلاغ آیین نامه استاد مشاور در سال ۱۳۸۸ و تغییر نام استاد راهنما به استاد مشاور، امتیازاتی از جمله کاستن از وظایف تدریس به اساتید راهنما داده شد تا آنان فرصت بیشتری برای برقراری ارتباط با دانشجویان تحت پوشش خود داشته باشند.

مطالعه حاضر با هدف مقایسه نظرات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد در مورد عملکرد اساتید مشاور، قبل و بعد از اجرای طرح استاد مشاور انجام شد.

روش ها

این مطالعه توصیفی به صورت مقطعی در نیم سال اول ۹۱-۱۳۹۰ و نیم سال اول ۹۲-۱۳۹۱ انجام شد. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان رشته های پزشکی، پرستاری، مامایی، اتاق عمل، بهداشت محیط، هوشبری، رادیولوژی و علوم آزمایشگاهی در ۴ دانشکده پزشکی، پرستاری و مامایی، بهداشت و پیراپزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد تشکیل دادند. ابتدا دانشجویانی که در نیم سال ۹۱-۱۳۹۰ (قبل از اجرای طرح استاد مشاور در این دانشگاه) در ترم ۴ تحصیل می کردند به صورت سرشماری به مرحله اول مطالعه وارد شدند و نظرات آنان درباره عملکرد اساتید مشاور مورد بررسی قرار گرفت. سپس پس از اجرای دو ترم تحصیلی و اجرای طرح استاد مشاور در این دانشگاه، مجدداً همان دانشجویان در نیم سال اول ۹۲-۱۳۹۱ یعنی در ترم ۶ به مرحله دوم مطالعه وارد شدند و نظرات آنها مجدداً سنجیده شد و با نظرات قبل از اجرای طرح مورد مقایسه قرار گرفت. در این مرحله از تعداد ۳۰۰ شرکت کننده در مرحله اول طرح، تعداد ۲۴۴ نفر به پرسش نامه های مرحله دوم پاسخ دادند و در نتیجه، تجزیه و تحلیل نهایی روی این تعداد انجام شد. لازم به توضیح است که دانشجویان مهمان و انتقالی به علت شرایط خاص خود از مطالعه خارج شدند.

ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسش نامه محقق ساخته شامل مشخصات فردی و تحصیلی دانشجویان و ۱۳ سؤال چندگزینه ای با مقیاس لیکرت در حیطه های مختلف عملکرد اساتید مشاور برگرفته از آیین نامه پیشنهادی استاد مشاور مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۸۸/۲/۲۲ بود [۱۴]. نمره ملاک برای هر یک از سئوالات عملکرد از صفر تا ۳ بود. بر این اساس، حداکثر امتیاز برای هر عامل عملکرد، ۳ بود که به معنی عملکرد خوب در آن مورد و حداقل امتیاز نیز صفر بود که به معنی عملکرد ضعیف در آن مورد بود. روایی پرسش نامه از طریق نظرخواهی از اساتید صورت گرفت و پایایی آن نیز از طریق آزمون مجدد ($r=0/84$) به دست آمد.

به منظور اجرای طرح، پژوهشگر با اجازه از اساتید در شروع کلاس با دادن توضیحات لازم در مورد اهداف طرح و اطمینان دادن از

(۹۱/۴٪) مجرد بودند. بیشتر دانشجویان با تعداد ۷۰ نفر (۲۸/۷٪) مربوط به رشته پرستاری و بعد از آن با تعداد ۲۹ نفر (۱۱/۹٪) مربوط به رشته مامایی بودند. از نظر دانشکده نیز بعد از دانشکده پرستاری و مامایی با تعداد ۹۴ نفر (۳۸/۵٪)، بیشترین تعداد با ۷۴ نفر (۳۰/۳٪) مربوط به دانشکده پیراپزشکی بود. از نظر مقطع تحصیلی، ۲۳ نفر (۹/۴٪) در دوره دکترای حرفه‌ای و ۲۲۱ نفر (۹۰/۶٪) در مقطع کارشناسی تحصیل می‌کردند. کلیه واحدهای مورد پژوهش در دوره روزانه مشغول به تحصیل بودند و ۱۶۵ نفر (۶۷/۶٪) آنها بومی استان چهارمحال و بختیاری بودند. از نظر اشتغال به کار در حین تحصیل، ۲۲ نفر (۹٪) از دانشجویان به کار اشتغال داشتند. همچنین ۱۲ نفر (۴/۹٪) از دانشجویان سابقه مشروط شدن در ترم‌های گذشته را اعلام نمودند.

نظرات دانشجویان در مورد داشتن استاد مشاور، مراجعه به وی برای انتخاب واحد یا مشکل تحصیلی، پذیرش وی به‌عنوان منبع کسب اطلاعات آموزشی، آگاهی از چگونگی کمک‌گرفتن از استاد مشاور و تشکیل پرونده تحصیلی توسط او و سؤال از استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل و پاسخ مناسب وی، قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور، تفاوت آماری معنی‌داری داشت؛ اما در زمینه ایجاد مشکل تحصیلی به‌علت راهنمایی ناکافی قبل و پس از اجرای طرح، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد (جدول ۱).

جدول ۲) مقایسه میانگین آماری نمرات ارایه‌شده توسط دانشجویان

دانشکده‌های پزشکی، پرستاری، بهداشت و پیراپزشکی به عملکرد اساتید مشاور، قبل و بعد از طرح استاد مشاور در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد در نیم‌سال اول ۱۳۹۰-۹۱ و نیم‌سال اول ۹۲-۱۳۹۱ (تعداد=۲۴۴ نفر)

مرحله	پزشکی	پرستاری	بهداشت	پیراپزشکی
اعلام ساعت مشاوره توسط استاد مشاور				
قبل از اجرای طرح	۱/۵۰±۱/۰۰	۱/۴۰±۱/۲۰	۱/۰۰±۰/۸۱	۱/۵۰±۱/۰۰
بعد از اجرای طرح	۱/۸۰±۱/۰۰	۱/۶۰±۱/۱۰	۱/۲۰±۱/۱۰	۱/۸۰±۱/۰۰
سطح معنی‌داری	۰/۲	۰/۱	۰/۲۶	۰/۴
حضور استاد مشاور در ساعات اعلام‌شده				
قبل از اجرای طرح	۲/۰۰±۰/۹۵	۱/۴۵±۰/۹۶	۱/۴۰±۰/۹۰	۲/۰۰±۰/۹۵
بعد از اجرای طرح	۱/۹۵±۰/۸۲	۱/۶۵±۰/۸۱	۱/۲۰±۰/۸۰	۱/۹۵±۰/۸۲
سطح معنی‌داری	۰/۸۶	۰/۷	۰/۳۹	۰/۸۶
برگزاری منظم برنامه مشاوره				
قبل از اجرای طرح	۱/۹۱±۰/۶۶	۱/۰۰±۱/۰۰	۰/۸۰±۰/۵۹	۱/۹۱±۰/۶۶
بعد از اجرای طرح	۱/۸۶±۰/۹۶	۱/۰۰±۰/۹۷	۰/۹۰±۰/۷۲	۱/۸۶±۰/۹۶
سطح معنی‌داری	۰/۷۷	۰/۹۱	۰/۶	۰/۷۷
صحبت استاد مشاور با دانشجو در مورد ضوابط آموزشی				
قبل از اجرای طرح	۲/۱۷±۰/۸۸	۱/۲۶±۱/۰۰	۱/۰۰±۰/۷۲	۲/۱۷±۰/۸۸
بعد از اجرای طرح	۲/۰۰±۱/۰۰	۱/۲۹±۰/۹۰	۱/۲۰±۰/۹۰	۲/۰۰±۱/۰۰
سطح معنی‌داری	۰/۳۵	۰/۳	۰/۰۲	۰/۳۵
کنترل و امضای فرم انتخاب واحد توسط استاد مشاور				
قبل از اجرای طرح	۱/۶۵±۰/۹۸	۱/۲۰±۱/۰۰	۰/۸۰±۰/۵۰	۱/۶۵±۰/۹۸
بعد از اجرای طرح	۲/۴۷±۰/۶۶	۲/۵۰±۰/۸۶	۲/۱۰±۰/۹۰	۲/۴۷±۰/۶۶
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳

ارجاع دانشجو به واحد مربوطه برای رفع نیازهای آموزشی				
قبل از اجرای طرح	۲/۶۰±۰/۵۸	۱/۱۰±۱/۰۰	۱/۵۰±۱/۱۰	۲/۶۰±۰/۵۸
بعد از اجرای طرح	۲/۵۲±۰/۵۹	۱/۴۰±۱/۰۰	۱/۷۰±۱/۰۰	۲/۵۲±۰/۵۹
سطح معنی‌داری	۰/۴۲	۰/۴۱	۰/۰۷	۰/۴۲
مشورت با سایر کارشناسان در مورد مشکلات دانشجو				
قبل از اجرای طرح	۱/۶۵±۱/۳۰	۰/۸۰±۰/۳۱	۱/۰۰±۰/۸۱	۱/۶۵±۱/۳۰
بعد از اجرای طرح	۱/۷۸±۱/۲۰	۱/۰۰±۰/۳۶	۱/۰۰±۰/۸۵	۱/۷۸±۱/۲۰
سطح معنی‌داری	۰/۶۵	۰/۱	۰/۲	۰/۶۵
نقد و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجو توسط استاد مشاور				
قبل از اجرای طرح	۱/۶۵±۱/۱۰	۰/۵۰±۰/۱۸	۱/۱۰±۰/۹۲	۱/۶۵±۱/۱۰
بعد از اجرای طرح	۱/۹۱±۱/۰۰	۰/۸۰±۰/۶۳	۱/۴۰±۱/۱۰	۱/۹۱±۱/۰۰
سطح معنی‌داری	۰/۲	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۲
تشویق دانشجو به رفع نقاط ضعف تحصیلی				
قبل از اجرای طرح	۱/۵۲±۱/۰۰	۰/۸۰±۰/۴۰	۱/۱۰±۰/۸۸	۱/۵۲±۱/۰۰
بعد از اجرای طرح	۱/۸۲±۰/۹۰	۰/۸۰±۰/۴۷	۱/۱۰±۱/۰۰	۱/۸۲±۰/۹۰
سطح معنی‌داری	۰/۱۶	۰/۰۸	۰/۰۵	۰/۱۶
اطلاع کامل استاد مشاور به مقررات آموزشی				
قبل از اجرای طرح	۱/۹۵±۰/۹۰	۰/۸۰±۰/۵۰	۱/۲۰±۱/۰۰	۱/۹۵±۰/۹۰
بعد از اجرای طرح	۱/۷۸±۰/۹۰	۱/۰۰±۰/۹۰	۱/۳۰±۱/۰۰	۱/۷۸±۰/۹۰
سطح معنی‌داری	۰/۴۲	۰/۱۱	۰/۷۷	۰/۴۲
امکان گرفتن مشاوره در مورد مشکلات غیرمنتظره				
قبل از اجرای طرح	۱/۱۰±۰/۹۱	۱/۲۰±۱/۰۰	۰/۹۴±۰/۸۶	۱/۲۰±۱/۰۰
بعد از اجرای طرح	۱/۷۰±۱/۰۰	۱/۰۰±۰/۸۰	۱/۰۰±۱/۰۰	۱/۱۰±۱/۱۰
سطح معنی‌داری	۰/۱	۰/۱	۰/۱۲	۰/۱
راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی (غیرآموزشی)				
قبل از اجرای طرح	۱/۲۰±۱/۰۰	۰/۸۰±۰/۴۵	۰/۸۸±۰/۵۶	۱/۱۰±۰/۹۱
بعد از اجرای طرح	۱/۴۰±۱/۱۰	۱/۰۰±۱/۰۰	۱/۰۰±۰/۹۱	۱/۷۰±۱/۰۰
سطح معنی‌داری	۰/۰۱۸	۰/۰۰۷	۰/۰۰۲	۰/۰۱۸
بررسی وضعیت تحصیلی دانشجو در پایان هر نیم‌سال				
قبل از اجرای طرح	۱/۷۰±۱/۰۰	۰/۵۰±۰/۱۳	۱/۰۰±۰/۹۱	۱/۷۰±۱/۰۰
بعد از اجرای طرح	۱/۸۰±۱/۰۰	۰/۹۰±۰/۱۷	۱/۱۰±۱/۱۰	۱/۸۰±۱/۰۰
سطح معنی‌داری	۰/۴۱	۰/۴	۰/۰۶	۰/۴۱

میانگین نمرات ارایه‌شده توسط دانشجویان دانشکده پزشکی (رشته پزشکی) به عملکرد اساتید مشاور قبل و بعد از اجرای طرح استاد مشاور، تنها در دو مورد کنترل و امضای فرم انتخاب واحد و راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی دارای تفاوت معنی‌دار بود و در سایر موارد عملکرد، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. میانگین این نمرات در دانشکده پرستاری و مامایی (رشته‌های پرستاری، مامایی و اتاق عمل) در موارد کنترل و امضای فرم انتخاب واحد، نقد و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجو و راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی دارای تفاوت آماری معنی‌دار بود. میانگین نمرات ارایه‌شده توسط دانشجویان دانشکده بهداشت (رشته بهداشت محیط) قبل و بعد از اجرای طرح استاد مشاور، در ۴ مورد از موارد عملکرد، تفاوت معنی‌دار داشت و دانشجویان پس از اجرای طرح وضعیت بهتری را گزارش کردند. میانگین نمرات داده‌شده توسط دانشجویان دانشکده پیراپزشکی (رشته‌های

مشاوره دانشجویان است. این مطالعه نتیجه‌گیری کرده است که با توجه به نتایج عملکرد اساتید راهنما، نیاز به ایجاد تغییرات اساسی در فرآیند مشاوره تحصیلی آنها است [۱۵]. یافته‌های مطالعه دیگری نشان می‌دهد که در بررسی وضعیت آموزشی دانشجوی، علاوه بر در نظر گرفتن عوامل آموزشی باید سایر عوامل دخیل در امر آموزش نیز مورد بررسی قرار گیرند و در ارزیابی‌های آموزشی، نقش تعاملات بین فردی نیز لحاظ شود. تعاملی که دانشجو با اساتید و اعضای خانواده خود خواهد داشت مسلماً در نوع نگرش و عملکرد آموزشی وی بی‌تاثیر نخواهد بود و با بهره‌گیری موثر از نقش پُررنگ خانواده و در راستای آن همراهی اساتید و دانشجو، می‌توان بازخوردهای واضح‌تر و مثبت‌تری را در فرآیند آموزشی دانشجویان مشاهده کرد؛ چرا که اُفت تحصیلی احتمالاً اثرات منفی بر سایر ابعاد فردی و خانوادگی دانشجو گذاشته و فشار مضاعفی را بر او تحمیل خواهد کرد و این سیکل معیوب همچنان ادامه خواهد یافت [۱۶]. یافته‌های مشابهی نیز در دو مطالعه خارجی گزارش شده است [۱۷، ۱۸]. اما در برخی از پژوهش‌ها دانشجویان از ارایه خدمات استاد مشاور رضایت داشته‌اند و گزارش کرده‌اند که اساتید راهنما عملکرد قابل قبولی دارند [۱۱].

در مطالعه حاضر، اگرچه اکثریت افراد تاحدودی می‌دانستند که چگونه باید از استاد مشاور کمک گرفت، اما پس از اجرای طرح تعداد بیشتری از آنها با اطمینان می‌دانستند که چگونه و در چه زمینه‌ای باید از اساتید مشاور کمک گرفت. در مطالعه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی کرمان گزارش شده است که تنها یک‌پنجم دانشجویان می‌دانستند که در چه زمینه‌ای باید از استاد مشاور کمک گرفت [۱۰] که با یافته‌های مطالعه حاضر همخوانی دارد. منبع کسب اطلاعات آموزشی دانشجویان قبل از اجرای طرح، در اکثر موارد اداره آموزش بود و پس از اجرای طرح اداره آموزش به‌همراه استاد مشاور بود و این نشان می‌دهد که پس از اجرای طرح، اساتید مشاور در اطلاع‌رسانی آموزشی به دانشجویان موثر بوده‌اند. هنوز هم و فتنی در مطالعه خود در دانشگاه علوم پزشکی همدان گزارش کرده‌اند که منبع کسب اطلاعات برای رفع مشکل تحصیلی برای دانشجویان پزشکی در درجه اول دوستان دانشجو و برای دانشجویان دندان‌پزشکی، دانشجویانی با مشکل مشابه بوده‌اند و در این مورد استاد راهنما نقش کمتری داشته است [۹] که در این مورد بین یافته‌های مطالعه حاضر و مطالعات مذکور همخوانی وجود ندارد. انجام مطالعه فوق در سال ۱۳۷۹ و قبل از اجرای طرح استاد مشاور و کم‌رنگ‌بودن نقش اساتید راهنما در اطلاع‌رسانی به دانشجویان در آن زمان، می‌تواند در توجیه این اختلاف کمک‌کننده باشد. اگرچه در مطالعه حاضر پس از اجرای طرح، تعداد بیشتری از دانشجویان از تشکیل پرونده تحصیلی برای خود اطلاع داشتند و وضعیت نسبت به قبل از اجرای طرح بهتر شده بود، اما باز هم این مساله جای تامل دارد؛ چرا که هنوز در حدود نیمی از آنها از این

رادیولوژی، هوش‌بری و علوم آزمایشگاهی) نیز تنها در موارد کنترل و امضای فرم انتخاب واحد و راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی، دارای تفاوت معنی‌دار بود و در سایر موارد تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد (جدول ۲).

به‌طور کلی، کنترل و امضای فرم انتخاب واحد ($p=0/001$)، نقد و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجو ($p=0/03$) و راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی ($p=0/001$)، مواردی از عملکرد استاد مشاور بودند که از نظر کل دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد پس از اجرای طرح بهبود یافته بودند.

بحث

نتایج پژوهش نشان داد پس از اجرای طرح، تعداد بیشتری از دانشجویان داشتن استاد مشاور را اعلام کردند و علت مراجعه به وی را در اکثر موارد، انتخاب واحد و ایجاد مشکل تحصیلی بیان نمودند. منبع کسب اطلاعات دانشجویان در مورد مسایل آموزشی در درجه اول اداره آموزش و پس از آن اداره آموزش به‌همراه استاد مشاور بود و پس از اجرای طرح، دانشجویان بیشتری منبع کسب اطلاعات خود را استاد مشاور اعلام کردند که در این زمینه قبل و پس از اجرای طرح، تفاوت معنی‌داری وجود داشت. پس از اجرای طرح، تعداد بیشتری از دانشجویان ابراز داشتند که می‌دانند در چه زمینه‌ای باید از استاد مشاور کمک گرفت و همین‌طور استاد مشاور برای آنها پرونده تحصیلی تشکیل داده است. پرسش دانشجویان از استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل و پاسخ مناسب وی نیز پس از اجرای طرح بهبود یافته بود.

کنترل و امضای فرم انتخاب واحد و راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی، مواردی از عملکرد استاد مشاور بودند که در تمام رشته‌ها پس از اجرای طرح بهبود یافته بودند. نقد و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجو نیز از مواردی بود که دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی و دانشکده بهداشت وضعیت بهتری از آن را پس از اجرای طرح گزارش کردند. همچنین وضعیت بهتری از صحبت با دانشجو در مورد ضوابط آموزشی توسط دانشجویان دانشکده بهداشت گزارش شد و در سایر موارد تغییر مثبتی در هیچ یک از رشته‌ها ایجاد نشده بود. اگرچه مطالعه مشابهی که نظرات دانشجویان را قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور بررسی کرده باشد در ایران انجام نشده است، اما در سایر مطالعات از جمله مطالعه‌ای در سال ۱۳۸۹ در دانشگاه علوم پزشکی تبریز گزارش شده است که دانشجویان در مجموع، از شرایط موجود مشاوره و راهنمایی تحصیلی رضایت نداشته‌اند و جایگاه استاد راهنما در دانشگاه به‌عنوان یک منبع اصلی برای حل مشکلات دانشجویان از وضعیت قابل قبولی برخوردار نیست. نتایج این پژوهش نشان داده است که در کل، دانشجویان دیدگاه خوبی نسبت به وظایف اساتید راهنما دارند که نشان‌دهنده وجود پتانسیل مناسب برای ارتقای امر

مساله اطلاعی نداشتند. آگاهی دانشجویان از اینکه اساتید مشاور به وضعیت تحصیلی آنها بها داده و برای آنها پرونده تشکیل داده‌اند و پیشرفت تحصیلی آنها را بررسی کرده و به آنها بازخورد می‌دهند، می‌تواند در دلگرم‌شدن و ارتباط بیشتر آنان با اساتید مشاور کمک‌کننده باشد. /دهمی و همکاران نیز گزارش کرده‌اند که نیمی از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمان از تشکیل پرونده تحصیلی توسط اساتید مشاور خود مطلع نبوده‌اند [۱۰].

ایجاد مشکل تحصیلی به علت راهنمایی و مشاوره ناکافی از مواردی بود که قبل و پس از اجرای طرح از تفاوت معنی‌داری برخوردار نبود. در مطالعه /دهمی و همکاران نیز حدود نیمی از دانشجویان این مشکل را مطرح کردند [۱۰]. همچنین در مطالعه حاضر، در پاسخ دانشجویان به این سؤال که "آیا تا به حال از استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل سؤال کرده‌اید یا نه؟" قبل و پس از اجرای طرح، تفاوت معنی‌داری وجود داشت. به طوری که پس از اجرای طرح، تعداد بیشتری از دانشجویان این کار را انجام داده بودند و این یکی از نقاط قوت اجرای این طرح بوده است.

یکی از موارد عملکرد اساتید مشاور که تقریباً در تمام رشته‌های تحصیلی تفاوت معنی‌داری را قبل و پس از اجرای طرح نشان داد، امضا و کنترل فرم انتخاب واحد توسط استاد مشاور بود. در مطالعه /دهمی و همکاران نیز بیشترین میانگین امتیاز داده شده توسط دانشجویان به عملکرد اساتید مشاور، مربوط به همین مساله بود که با یافته‌های مطالعه حاضر همخوانی دارد [۱۰]. راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی، یکی دیگر از مواردی بود که در مطالعه حاضر در بیشتر رشته‌ها، پس از اجرای طرح بهبود یافته بود. در مطالعه شکورنیا و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی اهواز گزارش شده است که دانشجویان از عملکرد اساتید راهنمای خود چندان راضی نیستند، به خصوص درباره مواردی از قبیل مشکلات شخصی و خانوادگی، آینده شغلی و بازار کار و تحقیق و پژوهش [۱] که با یافته‌های مطالعه حاضر همخوانی ندارد. از آنجایی که تحقیق مذکور قبل از اجرای طرح استاد مشاور انجام شده و در آن زمان، اساتید به علت مشغله زیاد فرصت کمتری برای صحبت با دانشجویان و بررسی مسایل آنان داشتند و پس از اجرای طرح و کاهش فعالیت‌های آموزشی اساتید مشاور، فرصت آنان برای پرداختن به مشکلات دانشجویان خود بیشتر شده، کاملاً طبیعی است که این مساله بهبود قابل توجهی یافته باشد. نقد و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجو، یکی دیگر از نکاتی بود که در مطالعه حاضر در اکثر رشته‌ها، از تفاوت معنی‌داری قبل و پس از اجرای طرح برخوردار بود. یافته‌های مطالعه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی یزد نشان می‌دهد که با اجرای طرح استاد مشاور خاص دانشجویان شاهد و ایثارگر، معدل کل دانشجویان قبل و پس از اجرای طرح افزایش یافته است. البته این مساله در مورد دانشجویان بالینی پزشکی و دندان‌پزشکی پایه صادق نبوده است [۲]. صحبت استاد

مشاور با دانشجو در مورد ضوابط آموزشی، از مواردی بود که دانشجویان دانشکده بهداشت پس از اجرای طرح وضعیت بهتری را در اجرای آن گزارش کردند. به طور کلی یافته‌های پژوهش نشان داد که اگر چه در بعضی از موارد، عملکرد اساتید مشاور پس از اجرای طرح بهبود یافته است، اما در بیشتر موارد تفاوت چندانی ایجاد نشده است و لازم است به این مساله بیشتر پرداخته شود.

یکی از محدودیت‌های مطالعه حاضر این بود که تنها در یک دانشگاه انجام شد و این مساله توانایی تعمیم نتایج را محدود می‌سازد و محدودیت دیگر این بود که تعدادی از افرادی که در مرحله اول مطالعه شرکت کرده بودند، در مرحله دوم به پرسش‌نامه پاسخ ندادند؛ هرچند این مساله اهمیت تفاوت‌های یافت شده قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور را کم نمی‌کند. نظارت دانشگاه بر اجرای صحیح طرح استاد مشاور، حمایت از اساتید مشاور و تقویت جایگاه آنان، آگاه‌نمودن اساتید مشاور با وظایف مشاوره و راهنمایی، کاهش فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی آنان برای رسیدگی بیشتر به وضعیت دانشجویان تحت پوشش خود و اجرای برنامه آموزشی برای آنان در طول دوره مشاوره پیشنهاد می‌شود.

نتیجه‌گیری

نظرات دانشجویان پس از اجرای طرح استاد مشاور در مورد داشتن استاد مشاور و مراجعه به وی، پذیرش وی به عنوان منبع کسب اطلاعات، آگاهی از چگونگی کمک‌گرفتن از او و تشکیل پرونده تحصیلی و سؤال از استاد مشاور در مورد ادامه تحصیل وضعیت بهتری دارد. همچنین کنترل و امضای فرم انتخاب واحد، راهنمایی دانشجو در مورد مشکلات شخصی و نقد و بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجو، مواردی از عملکرد اساتید هستند که پس از اجرای طرح استاد مشاور بهبود یافته‌اند و در سایر موارد بهبود چندانی حاصل نشده است.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله نویسنده مقاله مراتب تشکر و قدردانی خود را از معاونت محترم پژوهشی، معاونت محترم آموزشی و کلیه دانشجویانی که در اجرای طرح همکاری کردند، اعلام می‌دارد.

تاییدیه اخلاقی: از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد کسب شده است.

تعارض منافع: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی: این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی شماره ۱۰۲۶ بود که در تاریخ ۱۳۹۰/۸/۲۲ در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد به تصویب رسید.

- 10- Haghdoost AA, Esmaeili A. Educational achievement in medical students entered university between 1995 and 2003, Kerman University of Medical Sciences. *Strides Dev Med Educ.* 2008;5(2):94-101. [Persian]
- 11- Haji Aghajani S, Ghorbani R, Jenabi MS, Saberian M, Rashidi Pour A, Malek M. Instructors' performance, election, duties and responsibilities from students' points of view in Semnan Medical University, 2001-02. *J Babol Univ Med Sci.* 2003;5(5):12-7. [Persian]
- 12- Erlingsson C. Undergraduate nursing students writing therapeutic letters to families: An educational strategy. *J Fam Nurs.* 2009;15(1):83-101.
- 13- Galehdar N, Birjandi M. Assessment of university students satisfaction from academic counseling of the tutors of Lorestan University of Medical Sciences in the second half of school year 2007-2008. *Yafteh.* 2010;11(4):53-63. [Persian]
- 14- Shiraz University of Medical Sciences. New Regulations Advisor. Shiraz: Shiraz University. [Cited: 12 May 2009]. Available from: education.sums.ac.ir/rules/rahnama.html.
- 15- Jebreili M, Valizadeh S, Rahmani A, Ebrahimi H. Duties and performance of academic advisors from the view of students of Tabriz School of Nursing and Midwifery in 2010. *J Med Educ Dev.* 2012;7(2):3-12. [Persian]
- 16- Sanagoo A, Hesam M. Academic under-achievement and some related factors associated with academic satisfaction in Golestan University of Medical Sciences' students. *J Gorgan Bouyeh Faculty Nurs Midwifery.* 2013;9(2):90-6.
- 17- Zink BJ, Hammoud MM, Middleton E, Moroney D, Schigelone A. A comprehensive medical student career development program improves medical student satisfaction with career planning. *Teach Learn Med.* 2007;19(1):55-60.
- 18- Ashar B, Levine R, Magaziner J, Shochet R, Wright S. An association between paying physician-teachers for their teaching efforts and an improved educational experience for learners. *J Gen Intern Med.* 2007;22(10):1393-7.
- 1- Shakurnia AH, Asadollahi PD, Elhampour H, Khodadadi A. Present and desired status of student counseling in opinions of AJUMS. *Jundishapur Sci Med J.* 2011;10(74):469-79 [Persian]
- 2- Lotfi MH, Zare S, Fazel Pur Sh, Abuyi M, Ghane B, Vatani J. To evaluate the role of Advisor teacher in average score of shahed & Isargar students of shahid sadoughi university of medical science, 2002-2007. *J Med Educ Dev J.* 2012;4(7):54-60 [Persian]
- 3- Harrison E. What constitutes good academic advising? Nursing students' perceptions of academic advising. *J Nurs Educ.* 2009;48(7):361-6.
- 4- Sastre EA, Burke EE, Silverstein E, Kupperman A, Rymer JA, Davidson MA, et al. Improvements in medical school wellness and career counseling: A comparison of one-on-one advising to an Advisory College Program. *Med Teach.* 2010;32(10):e429-35.
- 5- Miller JB, Koehn NN, Schaad DC, Crittenden RA, Oriol NE. The departmental advisor's effect on medical students' confidence when the advisor evaluates or recruits for their own program during the match. *Teach Learn Med.* 2004;16(3):290-5.
- 6- Bhandari P. Stress and health related quality of life of Nepalese students studying in South Korea: A cross sectional study. *Health Qual Life Outcomes.* 2012;10:26.
- 7- Shams B, Farshidfar M, Hassan Zadeh A. The effect of counseling on the achievement of university students with dropout. *Iran J Med Educ.* 2000;1(1):36-41. [Persian]
- 8- Jishnu V, Gilhotra R, Mishra D. Pharmacy education in India: Strategies for a better future. *J Young Pharm.* 2011;3(4):334-42.
- 9- Hazavei SMM, Fathi Y. Student's satisfaction from academic guidance and consultation at Hamadan University of Medical Sciences. *J Shahid Sadoughi Uni Med Sci.* 2000;8(2):64-56. [Persian]